

**Brane
Mozetič**

**Cmúľam
mangovú
kôstku**

Výber básní (2003 — 2018)
Zostavil a zo slovinčiny
preložil Andrej Peric

Túto knihu venujeme pamiatke
nášho slovinského priateľa
Andreja Perica (1979 – 2024).

BANALITY

2003

AKO OBYČAJNE, PRIŠIEL NESKORO. UŽ
nebol žiadny dôvod na harmóniu. Veci sa stali
banálnymi. Život, tvorba zbytočnými. Ľahol si
vedľa mňa, objal ma a vtom som zacítil akúsi
vôňu. Strhol som sa, chcel som si to overiť ešte
raz, ale nešlo to. Bolo to očividné. Zdvihol sa mi
žalúdok, vyskočil som a vtrhol do kúpeľne.
Pri otvorenom okne som lapal po vzduchu,
všetko sa so mnou krútilo.
Bola to mužská vôňa.
Vrátili sa roky, pred ktorými som
utekal. Alebo to skôr bola jeho vôňa?
Kedy prišiel? Bol tam niekedy predtým?
Bola to vôňa iného muža na ňom? Neprišiel
za mnou, nezaklopal.
Zostal tam, príďaleko, s tou svojou vôňou.
Triasol som sa od zimy, zamknutý, na
dlážke. Nepomohlo. Spoza mňa
zasvišťala otčimova ruka, mužská ruka,
hlava mi odletela. Zakaždým, keď sa
neskôr ku mne priblížil, ustúpil som.
Aj vtedy, keď bola ruka ďaleko.
Samotná vôňa stačila. Nedalo sa ju
vyhnať z bytu. Odťahoval som sa
od sveta mužov. Nemal som rád ich svet.
K akému by som vôbec
mal patriť?
Sálala zo mňa mužská vôňa, keď som
kohosi chlopol?
Ako to teraz bolí. Mám otvoriť dvere,
mám ho umyť? Je to vôbec možné? Mám
si prestrieť inde a pokúsiť sa zaspáť bez neho?

PREČO NEMÁM RÁD VOJAKOV? PRETOŽE

všade rozsievajú deti, pretože zabíjajú deti. Svojho otca si najlepšie pamätám z fotografie vo vojenskej rovnošate. Všetky ostatné sú vyblednuté. Netuším, kam zmizol, kde je. Nepamätám si jediný dotyk. Alebo ma dokonca desia. V kasárňach sme po celý deň chodili hore–dolu, stokrát sme čistili topánky, nepýtajúc sa prečo. Vojaci vždy bránia mier. Tak ako policajti dbajú o našu bezpečnosť. V rovnošatách sú všetci akoby rovnakí. A to ma nudí. Vždy sa domnievam, že prázdne hlavy fungujú podľa akéhosi scenára, ktorý je stále ten istý. Obávam sa, že väčšina ľudí má rovnošaty. Alebo k nim majú blízko. A keď si mi jedného dňa navrhol obliecť si rovnošatu, nepochopil som, že mi chceš vymyť mozog. A keď si mi už po druhý raz povedal, že si si našiel policajta, pochopil som. Už v mladosti mi nešla hra na kovbojov a indiánov. Nič som nechápal.

V TÝCHTO DŇOCH SA NÁRODY

rozhodujú medzi vojnou a mierom. Tie útočnejšie vzplanú skôr za to prvé. Stoja v dlhých radoch a odovzdávajú svoje hlasy. Tie ostatné, sklesnuté v barakoch, však nechápu a nikdy nechápali, prečo vôbec žijú. A ja sedím pred svojím životom, zisťujúc, aký je banálny. Sotva stojí za slovo. Mlčím. Všetky tie knihy, všetko to písanie, vyslovené slová, stratené v mojej hlave. Už nič netuším. Iba to, že by som najradšej zmizol. V tomto nezmysle mi zrazu blysne, vstanem spred svojho života, otočím sa a vyrazím von. Chodím po meste, po obchodoch a ustavične sa s kýmsi rozprávam. O najväčších banalitách, ktoré sa tak stanú zábavnými. Privodia mi dobrú náladu, hrám sa so slovami, významami, už nie je nič osudové, tragické, rozhodujúce. Dokonca ani to rozhodovanie sa o vojne. Viera, láska, všetko sa odkotúľalo z mojich prs, hmýri mi dakde pod nohami, kým ja sa usmievam, vyslobodený, bez obáv, čo bude s mojím banálnym životom, ktorý tkvie sám v izbe a dumá a dumá.

POPOLUDNÍ ZASE PRÍDE TÁ DIEVČINA.

Každé popoludnie ktosi iný, no ju nemôžem dostať z hlavy. Má pred sebou hrbu katalógov, poštový predaj, supermarkety, najnižšie ceny, listuje v nich so záujmom. Pri akomsi artikli sa zastaví a žiarivo sa na mňa pozrie. Kúsok po kúsku prichádza dievčatko, uplakané, drží sa medzi stehnami. Pýtam sa jej prečo. Je tam príliš veľa ligotavých farieb. Modelky v podprsenkách, chalani vo svetloch, v spodkoch. Znervózňuje sa, vynecháva strany. *On*, hryzie si pery, *s chľpatými rukami!* Potom je už medzi práškami na pranie, ktoré vyčistia všetky škvrny, aj tie najstaršie. Jej príbeh je známy, počul som takých už stovky. Pozerám von oknom. Napadne mi želanie, aby som sa nikdy nenarodil. Nikdy by sa nič nezačalo, a preto ani nikdy neskončilo. Najhoršie je zvieranie žalúdka, lapanie po dychu, chvenie rúk. Prehadzuje katalógy. Čo by som jej mohol povedať? Očakáva, že jej čosi poviem? Spýtam sa jej, čo by chcela počuť. *Nič. Budem najradšej, ak budete mlčať.* A zase sa nakloní nad katalógy. *Všetko by som chcela mať, všetko.*

MLADÝ ČÍŇAN MI VYSVETĽUJE DERRIDU,
s pohárom v ruke sa chveje. V podstate som ho
po celý čas pozoroval, zvedavý na jeho rod.
Bol odo mňa o hlavu nižší, útlý, s klobúkom,
akoby sa vzal z filmu o gangsteroch,
veru, vraj píše scenáre, mohol by byť lesbou.
Potom sám od seba podišiel bližšie.
Kde len našiel túto tému, takýto horlivý?
Trochu vyššie nad čínskou štvrťou je bar Palacinka.
Strihám scény, scenárista zmizne, opäť tváre,
nočná chôdza preplnenými ulicami.
Zdá sa mi, že som to všetko už videl
na plátne. Nasleduje, pravdaže, sprievod netvorov,
postihnutých, s rozleptanými ranami na tvári,
plaziacich sa po zemi. Sekvencie, ktoré vždy
treba vystrihnúť. Policajné sirény, hasiči,
vlajky, hrnúce sa nápisy, záverečné titulky
a tma.

POČÚVAM ĽUDÍ OKOLO SEBA A ŽASNEM,
koľko si majú povedať, akí sú rozhladení, zhovorčiví,
múdri. Ten v roztrhaných nohaviciach vysvetľuje
zložité zásobovanie mesta pitnou vodou, bacuľatá
vedľa mňa rozpráva o neustálom vykorisťovaní Afriky,
ten tretí o detailoch úlohy ktovie ktorého herca v ktovie
ktorom filme, ktorý vraj práve prišiel na plátna kín.
Nevidel som ho, čo znamená, že sa mám len prepadnúť
od hanby. Známy, sediaci vedľa mňa, zrazu vyhrkne,
aký je môj postoj k blízkovýchodnej kríze. Zmeraviem.
Hoci som mohol tušiť, že sa bude chcieť rozprávať. No
ja namáhavo zamumlem dve vety a zmarím mu všetku
radosť. Miesto toho, aby som sa pustil do veľkolepej
výmeny myšlienok, názorov, stanovísk, len hlúpo
zízam pred seba a želám si, aby sa ma už na nič nepýtal.
Otvorím časopis a hľadám inzeráty. Akoby to teraz bolo
najsúrnejšie. Taký osamelý by som mohol uverejniť
inzerát, poviem si, hoci sa hneď začnem obávať, ako by
sa vlastne rozbehol rozhovor a o čom. Kontrolujem
formulár, ktorý by som mal vyplniť, a čoraz viac mi
naskakujú zimomriavky. Môj obľúbený film, obľúbená
kniha, päť vecí, ktoré by som si zobral na pustý ostrov,
akého partnera by som chcel a, ó, hrôza, prečo by stálo
za to spoznať ma. Ani jednu vec nedokážem vyplniť,
akoby som ešte nikdy neuvažoval nad tým alebo nad
hocičím. Moje obľúbené jedlo, môj obľúbený nápoj.
Veď na to sa ma ešte nikdy nikto neopýtal. Nikdy.
V rozpakoch, úplne bezmocný, zatvorím časopis.
Smutne sa pozriem na známeho vedľa mňa, ako strašne
sa nudí, dúfam, že čoskoro vystúpi z autobusu a už nikto
odo mňa nebude nič očakávať. Neviem, kde sa vzal ten
nápad naučiť ma mlčať. Všetci okolo mňa, najmä dedo,
v kuse niečo robili, slová boli zriedkavé, iba tie
najnutnejšie. Nepamätám sa, že by niekto o niečom
diskutoval, teda aspoň nie v mojej prítomnosti. A nikto
sa ma nepýtal na moje obľúbené jedlo. Alebo čo si
želám. Aj so susedovým chlapcom sme mlčali, keď sme
sa objímali.